

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ

Г-Н J. MAZÁK

представено на 13 декември 2007 година¹

1. Настоящото запитване е първото, което се отнася до тълкуването на Директива 2003/54/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2003 година относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и отменяща Директива 96/92/ЕО (наричана по-нататък „директивата“)².

2. Разпоредбата, чието тълкуване се иска от Съда, е член 20, параграф 1 от тази директива, който се отнася до свободния достъп на трети лица до електропреносните и електроразпределителните мрежи.

3. Преюдициалният въпрос се поставя, тъй като съгласно германското законодателство енергоснабдителните мрежи, които са изцяло разположени в района на предприятие (така наречените „мрежи на предприятие“ или „Betriebsnetze“), могат при определени обстоятелства да бъдат освободени от прилагането в частност на принципа за свободния достъп на трети лица до мрежата.

4. Разглежданата в главното производство мрежа е разположена в зоната на летище Лайпциг/Хале и се управлява от дружеството, което управлява и летището, за негово собствено снабдяване и за снабдяването на 93 предприятия, разположени в района на летището.

I — Правна уредба

A — Общностна правна уредба

5. Член 2 от Директива 2003/54 дава следните определения:

„5. „разпределение“ означава транспортването на електроенергия по разпределителни мрежи на високо, средно и ниско напрежение, с цел доставката ѝ до потребители, но без да се включва пласмент [другаде в текста: „доставката“];

¹ — Език на оригиналния текст: английски.

² — ОВ L 176, стр. 37; Специално издание на български език, 2007 г., глава 12, том 2, стр. 61.

6. „оператор на разпределителна мрежа“ означава физическо или юридическо лице, отговарящо за действието, осигуряване на поддръжката и ако е необходимо, развитието на разпределителната мрежа в определен район и където е приложимо, нейните връзки с други мрежи, и за осигуряване на дългосрочната възможност на мрежата да покрива разумните нужди за разпределение на електроенергия;

[...]

26. „малка изолирана мрежа“ означава мрежа с консумация под 3 000 GWh през 1996 г., при която под 5 % от годишната консумация се получава през обединението с други мрежи;

27. „микро изолирана мрежа“ означава мрежа с потребление под 500 GWh през 1996 година, при която няма връзка с други мрежи; [...]

6. Член 3, параграф 8 от директивата гласи:

„Държавите-членки може да решат да не прилагат разпоредбите на членове 6, 7, 20 и 22, доколкото тяхното прилагане би възпрепятствало изпълнението, по закон и в действителност, на задълженията, наложени на електроенергийните предприятия в контекста на общия икономически интерес и дотолкова, доколкото развитието на търговията не би се засегнало до такава степен, до каквато би било противно на интересите на Общността. Интересите на Общността включват, наред с другите неща, конкуренция по отношение на привилегирвани потребители в съответствие с настоящата директива и член 86 от Договора.“

7. Член 13 от директивата предвижда:

„Определяне на оператори на разпределителни мрежи

Държавите-членки определят или изискват от предприятията, които притежават или отговарят за разпределителни мрежи, да определят за период от време, който ще се посочи от държавите-членки, с оглед на съображенията за ефективност и икономически баланс, един или повече оператори на разпределителни мрежи. Държавите-членки вземат мерки така, че операторите на разпределителни мрежи да действат в съответствие с членове 14—16.“

8. Член 20 от директивата гласи:

Б — *Национална правна уредба*

„Достъп на трета страна

1. Държавите-членки осигуряват прилагането на система за достъп на трета страна [другаде в текста: „трети лица“] до преносните и разпределителните мрежи въз основа на публикувани тарифи, приложима към всички привилегирани потребители и прилагана обективно и без дискриминация между ползвателите на мрежата. Държавите-членки взимат мерки тарифите или методиките, лежащи в основата на тяхното пресмятане, да са одобрени преди влизането им в сила в съответствие с член 23 и че тези тарифи и методиките — когато само методиките са одобрени — са оповестени преди влизането им в сила.

2. Операторът на преносна или разпределителна мрежа може да откаже достъп, когато липсва необходимият капацитет. Подобен отказ трябва да бъде придружен от надлежно обосновани причини, особено с оглед на член 3. Държавите-членки осигуряват, когато е подходящо и когато се дава отказ за достъп, предоставянето от оператора на преносна или разпределителна мрежа на съответната информация за мерките, които ще са необходими за укрепване на мрежата. На страната, искаща такава информация, може да бъде начислена разумна такса, отразяваща разходите за предоставяне на подобна информация.“

9. Gesetz über die Elektrizitäts- und Gasversorgung (Закон за електро- и газо-снабдяването), известен също като „Energiewirtschaftsgesetz“ („Закон за енергетиката“) („EnWG“), е основният германски нормативен акт, с който Директива 2003/54 се транспонира в Германия.

10. В точка 17 от § 3 („Определения“) от EnWG се предвижда:

„Общи снабдителни мрежи“ са енергоснабдителни мрежи, които са предназначени за енергоразпределение към трети лица и които поради своите размери първоначално не са устроени изключително за снабдяване на дадени крайни потребители, определени или определени от момента на създаване на мрежата, но принципно са годни да осигуряват снабдяването на който и да било краен потребител.“

11. § 20 от EnWG определя принципа за достъп на трети лица до „енергоснабдителните мрежи“ по следния начин:

„Достъп до енергоснабдителните мрежи

1) Операторите на енергоснабдителни мрежи трябва да осигуряват възможност за достъп до мрежата на всеки, въз основа на обективни критерии и без дискриминация; освен това те трябва да оповестяват в Интернет своите условия за достъп до мрежата, включително общите условия на договорите и тарифите за подобен достъп до мрежата. Доколкото е необходимо за осигуряването на ефикасен достъп до мрежата, те са длъжни да си съдействат. [...]

2) Операторите на енергоснабдителни мрежи могат да откажат предвидения в алинея 1 достъп, ако докажат, че с оглед на целите, предвидени в § 1 от закона, по оперативни или други причини за тях е невъзможно или прекомерно трудно да предоставят достъп до мрежата [...]

12. § 21, който урежда „Условия[та] за достъп до мрежата и цени[те]“, предвижда:

„1) Условията и цените за достъп до мрежата трябва да бъдат разумни, да не допускат дискриминация, да бъдат прозрачни и да не са по-неблагоприятни от тези, които операторите на енергоснабдителни мрежи прилагат, фактурират или налагат в сходни случаи за доставки, извършвани в рамките на тяхното предприятие или на свързани или асоциирани предприятия. [...]“

13. § 110, алинея 1 от EnWG е разпоредба, която се отнася по-специално до „частните снабдителни мрежи“ („Objektnetze“). Той предвижда следното:

„Дялове 2 и 3, както и § 4, § 52 и § 92 от настоящия закон не се прилагат към управлението на енергоснабдителни мрежи,

1. които се намират в пространствено обособен район на предприятието и са предназначени основно за

транспортиране на енергия в рамките на предприятието или към свързани предприятия по смисъла на § 3, точка 38^[3],

2. които се намират в пространствено обособен частен район и се използват от оператора на мрежата или от упълномощено от него лице за енергоснабдяване на определени крайни потребители при преследването на обща и първостепенна търговска цел,

а) която надхвърля самото правоотношение по договор за наем или за аренда и

б) чието реализиране би се усложнило прекомерно от прилагането на разпоредбите, посочени в началото на изречението^[4]

или

3. които се намират в тясно обособен пространствено район и служат основно за собствено снабдяване^[5],

при условие че енергоснабдителната мрежа не е предназначена за общо снабдяване по смисъла на § 3, точка 17 и че операторът на частната снабдителна мрежа или упълномощеното от него лице разполага с технически, икономически и човешки ресурси трайно да гарантира, че мрежата ще се управлява съобразно разпоредбите на настоящия закон.“

14. Ако частна снабдителна мрежа отговаря на критериите, установени в § 110, алинея 1, точки 1, 2 или 3 от EnWG, някои разпоредби на EnWG не се прилагат, включително и тези, свързани с достъпа на трети лица до мрежата.

3 — Наречени „мрежи на предприятие“ (Betriebsnetze).

4 — Наречени „обслужващи мрежи“ (Dienstleistungsnetze).

5 — Наречени „мрежи за собствено снабдяване“ (Eigenversorgungsnetze).

II — Фактическа обстановка, производство пред националния съд и преюдициален въпрос

15. Flughafen Leipzig/Halle GmbH („FLH“) управлява летище Лайпциг/Хале. В това си качество то управлява енергоснабдителна мрежа, чрез която задоволява собствените си нужди от електроенергия, както и тези на 93 други предприятия, установени в зоната на летището. През 2004 г. тази мрежа доставя общо количество от около 22 200 MWh, 85,4 % от които са били консумирани от самото FLH, а около 3 800 MWh, или 14,6 %, са доставени на други предприятия, разположени в зоната на летището.

16. От началото на 2004 г. енергоснабдителното дружество Citiworks AG („Citiworks“) доставя електроенергия на DFS Deutsche Flugsicherung GmbH, разположено в зоната на летище Лайпциг/Хале.

17. На 12 юли 2006 г. по искане на FLH министерството на икономиката и заетостта на Саксония в качеството си на регулаторен орган за тази провинция (Land) приема решение, с което обявява, че електроснабдителната мрежа, управля-

вана от FLH в зоната на летище Лайпциг/Хале, представлява „частна снабдителна мрежа“ по смисъла на § 110, алинея 1, точки 1 и 2 от EnWG.

18. Citiworks обжалва решението пред Oberlandesgericht Dresden, тъй като то щяло да попречи на трети лица като него да получат достъп до мрежата, управлявана от FLH в зоната на летище Лайпциг/Хале за снабдяване на установените там потребители.

19. Тъй като съобразяването със съответните разпоредби на EnWG няма да доведе до прекомерни усложнения за FLH, Oberlandesgericht счита, че разглежданата мрежа не може да се разглежда като „обслужваща мрежа“ по смисъла на § 110, алинея 1, точка 2 от EnWG. Мрежата обаче отговаря на условията на § 110, алинея 1, точка 1 от EnWG и следователно може да се квалифицира като „мрежа на предприятие“ и да бъде освободена в частност от прилагането на разпоредбите на EnWG относно достъпа на трети лица. Следователно жалбата на Citiworks принципно е неоснователна според националното право. Oberlandesgericht обаче изразява съмнения дали § 110, алинея 1, точка 1 от EnWG съответства на изискванията на член 20, параграф 1 от Директива 2003/54.

20. Ето защо с акт от 17 октомври 2006 г., постъпил в секретариата на Съда на 24 октомври 2006 г., Kartellsenat на Oberlandesgericht Dresden (Германия) решава да спре производството и да постави на Съда на Европейските общности следния преюдициален въпрос:

22. Съдебното заседание е проведено на 20 септември 2007 г.

IV — Основни доводи на страните

„Съвместим ли е § 110, алинея 1, точка 1 от Gesetz über die Elektrizitäts- und Gasversorgung (Закон за електро- и газо-снабдяването, или „EnWG“) с член 20, параграф 1 от Директива 2003/54/ЕО на Европейския парламент и на Съвета, доколкото когато са изпълнени условията по посочения § 110, алинея 1, точка 1, общите разпоредби относно достъпа до мрежата (§ 20—§ 28a от EnWG) не се прилагат спрямо така наречената „мрежа на предприятие“ дори ако свободният достъп до мрежата не може да доведе до прекомерни усложнения?“

A — *Citiworks*

23. Citiworks твърди, че § 110, алинея 1, точка 1 от EnWG е несъвместим с член 20 от директивата.

24. Citiworks отбелязва, че една от главните цели на директивата е да осигури на доставчиците на електроенергия свободен достъп до енергоснабдителните мрежи, за да могат потребителите свободно да избират своя доставчик. § 110, алинея 1, точка 1 от EnWG обаче нарушавало задължението за осигуряване на достъп до мрежата.

III — Производство пред Съда

21. Становища пред Съда представят Citiworks, министерството на икономиката и заетостта на Саксония в качеството си на регулаторен орган за тази провинция, FLH, Комисията, германското и полското правителство и правителството на Обединеното кралство.

25. Citiworks посочва, че освобождаването съгласно § 110, алинея 1, точка 1 от EnWG практически е автоматично. Според голяма част от регулаторните органи, компетентни на федерално равнище и на равнището на отделните провинции, § 110, алинея 1, точка 1 от

EnWG се прилага непосредствено, стига предвидените в него условия да са изпълнени. Макар много оператори на мрежи да подавали искания за прилагане на разпоредбата към техните мрежи, други приемали, че отговарят на изискванията ѝ, и дори не подавали искания това да бъде установено.

26. Освен това директивата по никакъв начин не разрешавала на държавите-членки свободно да определят при какви обстоятелства могат да предвидят дерогации от принципа на свободния достъп до мрежата.

27. Изключението, предвидено в член 26 от директивата по отношение на малките изолирани мрежи, не обосновавало разпоредба като § 110, алинея 1, точка 1 от EnWG, тъй като Германия не подала искане за дерогация до Комисията и тъй като мрежите, попадащи в обхвата на националната разпоредба, не били микро или малки изолирани мрежи съгласно определението по член 2, точки 26 и 27 от директивата.

28. От директивата не можело да се изведе общо освобождаване на мрежите от задължението за предоставяне на достъп на трети лица поради структурни съображения. Макар че в определени случаи задължението за предоставяне на достъп на трети лица наистина можело да доведе до прекомерни усложнения за малките мрежи, това не можело да

обоснове общо и автоматично освобождаване като предвиденото в § 110, алинея 1, точка 1 от EnWG.

Б — *FLH*

29. На първо място FLH твърди, че преюдициалното запитване е недопустимо, тъй като поставеният на Съда въпрос е хипотетичен. Всъщност с въпроса си препращащата юрисдикция посочвала несъществуваща редакция на § 110, алинея 1, точка 1 от EnWG. Освен това отговорът на този въпрос не бил релевантен за решаването на висящия пред препращащата юрисдикция спор.

30. По същество FLH твърди, че § 110, алинея 1, точка 1 от EnWG е съвместим с общностното право. Попадащите в обхвата на тази разпоредба мрежи били вътрешни мрежи, които са изградени от предприятия за нуждите на собственото им потребление и които не засягат конкуренцията. Следователно те не попадали в приложното поле на директивата.

31. Това се онагледявало от факта, че потреблението на въпросната мрежа е далеч под това на „микроизолирана мрежа“ съгласно определението по член 2, точка 27 от директивата⁶. Следователно било малко вероятно изключването на подобна мрежа да доведе до значително засягане на конкуренцията на вътрешния пазар на електроенергия.

32. § 110, алинея 1, точка 1 от EnWG бил само израз на правото на преценка, с което разполага германският законодател при транспонирането на директивата. Член 3, параграф 8, член 13, член 15, параграф 2, буква г), член 15, параграф 2, последно изречение и член 20, параграф 1 от директивата предвиждали редица възможности за дерогиране на разпоредбите за отделяне, свързване и достъп до мрежата.

33. FLH подчертава, че то е дружество, което предоставя услуги от общ икономически интерес по смисъла на член 3, параграф 8 от директивата, а не е обикновен енергоразпределител. То носело задължение за управление на летище. Следователно частната снабдителна мрежа, която то управлява, не била разпределителна мрежа по смисъла на директивата.

34. Поради тези съображения § 110, алинея 1, точка 1 от EnWG бил съвместим с член 20, параграф 1 от директивата.

*B — Sächsisches Staatsministerium für
Wirtschaft und Arbeit*

35. Тази страна твърди, че разглежданата в настоящото производство мрежа, която може да бъде освободена съгласно § 110, алинея 1 от EnWG, не е нито преносна, нито разпределителна мрежа по смисъла на директивата, а мрежа, която служи предимно за собственото снабдяване на FLH. Следователно мрежата не попадала в приложното поле на директивата и не било налице задължение за предоставяне на достъп на трети лица до тази мрежа съгласно разпоредбите на директивата.

36. Освен това FLH не можело да се разглежда като оператор на разпределителна мрежа по смисъла на член 2, точка 6 от директивата, тъй като неговата основна цел е да осигурява управлението на летище, в резултат на което то не може напълно да се съобрази със задълженията, наложени на оператор на разпределителна мрежа.

37. Следователно § 110, алинея 1, точка 1 от EnWG се отнасял единствено до мрежи,

⁶ — „Микроизолирана мрежа“ е мрежа с потребление под 500 GWh през 1996 г. Потреблението на въпросната мрежа за 1996 г. не е известно, но от преписката е видно, че между 2000 г. и 2007 г. то е вариало между 19 GWh и 23 GWh.

които не попадат в приложното поле на директивата, и бил съвместим с член 20, параграф 1 от директивата.

своя доставчик. В случая с потребителските инсталации обаче нямало подобни трети лица. Следователно нормите относно либерализирането на електроенергийния пазар се прилагали единствено спрямо мрежи, към които са свързани трети лица.

Г — *Германското правителство*

38. Германското правителство твърди, че въз основа на систематично и телеологическо тълкуване на директивата „потребителските инсталации“ не попадат в нейното приложно поле. Потребителската инсталация била електроенергийна инсталация на краен потребител, която включва и мрежи, които са изградени от такива потребители и разпределят електроенергия в затворена инсталация.

39. Както било видно от определението за „оператор на разпределителна мрежа“ в член 2, точка 6 от директивата и от задълженията на тези оператори, установени в член 14 от директивата, последната се отнасяла единствено до дружествата, управляващи разпределителни мрежи, предназначени за обществено електроснабдяване, което изключвало потребителските инсталации.

40. Освен това правните норми относно либерализирането на пазара на електроенергия имали за цел да предоставят на третите лица правото свободно да избират

41. Макар да снабдявали различни физически или юридически лица в качеството на потребители, някои мрежи трябвало да се разглеждат като потребителски инсталации, когато тези потребители не могат да се разглеждат като същински трети лица. Такъв бил случаят с лицата, които са свързани с оператор на потребителска инсталация в рамките на „общност на снабдяване“ в резултат на фактически или правни обстоятелства. След като тези потребители не са същински трети лица спрямо оператора на мрежата, не било необходимо да им се предоставя право свободно да избират своя доставчик на електроенергия и нормите относно либерализирането на електроенергийния пазар не се прилагали към тях.

42. Целта на § 110, алинея 1, точка 1 от EnWG била да изключи от задълженията, свързани с достъпа на трети лица, именно мрежите, по отношение на които няма същински трети лица. Следователно той бил съвместим с член 20, параграф 1 от директивата.

Д — *Полското правителство*

43. Полското правителство счита, че § 110, алинея 1, точка 1 от EnWG не е съвместим с директивата.

44. Полското правителство припомня, че от съображение 11 и от член 3, параграф 8 от директивата ясно личи, че държавите-членки могат да предвидят освобождаване от прилагането на принципа за достъпа на трети лица до мрежата, но то не може да бъде общо.

45. Съображение 11 от директивата ясно показвало, че освобождаването на операторите на малки мрежи от задължението да предоставят достъп на трети лица води до несъразмерна финансова и административна тежест. Вероятно за малките оператори било по-трудно да се съобразяват с предвидените в директивата административни изисквания и да компенсират свързаните с това разходи, като се има предвид относително ограниченото количество на продаваната от тях електроенергия. Освен това в настоящия случай от оператора на преносната мрежа също се изисквало да допринесе за сигурността на електроснабдяването.

46. В допълнение, преди операторът на малка мрежа да може да бъде освободен

от задълженията, свързани с достъпа на трети лица, било необходимо да се разгледа дали изпълнението на тези задължения би довело до несъразмерни разходи. За тази цел компетентните национални органи трябвало да направят изчерпателна икономическа оценка на положението на оператора на мрежата, като вземат предвид необходимостта от гарантиране на сигурността на снабдяването на крайните потребители на оператора на мрежата.

47. Следователно национална правна разпоредба като § 110, алинея 1, точка 1 от EnWG, която разрешава освобождаване на операторите на малки разпределителни мрежи от задълженията за достъп на трети лица, била несъвместима с член 20, параграф 1 от директивата дори ако това не може да доведе до прекомерни усложнения за въпросния оператор.

Е — *Обединеното кралство*

48. Правителството на Обединеното кралство счита, че въпросната национална разпоредба е съвместима с член 20, параграф 1 от директивата.

49. То припомня, че една от основните цели на директивата е да установи свободна конкуренция и че е насочена преди всичко към дружества с монополно

или квазимонополно положение, които възпрепятстват ефективната конкуренция. Общностното законодателство обаче не разглеждало специално положението на малките електроенергийни дружества и предприятия, които не снабдяват с електроенергия битови потребители. Освен това изпълнението на предвидените в членове 14—20 от директивата задължения на операторите на разпределителни мрежи изисквало високи разходи. Следователно член 20 от директивата трябвало да се тълкува така, че да позволи на държавите-членки да изключат внимателно и тясно определени категории субекти от задълженията за предоставяне на достъп до мрежата.

50. Прилагането на разпоредбите на директивата дори и към най-малките мрежи било абсурдно и неразумно. Съобразяването със задълженията за предоставяне на достъп на трети лица щяло да доведе до прекомерни усложнения при управлението на малки и нови мрежи и по този начин щяло да затрудни ефективното им конкуриране с големите електроенергийни предприятия. Обратно, тяхното изключване от изискванията за предоставяне на достъп на трети лица щяло да окаже незначително въздействие върху либерализирането на електроенергийния пазар предвид доста ограничената им сфера на действие.

51. На последно място, съгласно текста на определението за разпределение в член 2, точка 5 от директивата, то се извършвало „с цел доставката ѝ до потребители“. Следователно доставката до потребители трябвало да бъде основната цел на разпределителната мрежа, което очевидно не

било така в случая с FLN, което консумира 85,4 % от електроенергията, транспортирана по неговата мрежа. Основната цел на FLN била управлението на летище.

Ж — *Комисията*

52. Комисията счита, че § 110 алинея 1, точка 1 от EnWG е несъвместим с член 20, параграф 1 от директивата.

53. Тя твърди, че член 20 от директивата, който изисква предоставянето на достъп на трети лица до преносните и разпределителните мрежи, се прилага към фактическата обстановка, довела до спора пред преpraщачата юрисдикция. Въпросната мрежа била разпределителна мрежа по смисъла на член 2, точка 6 от директивата, тъй като служела за разпределяне на електроенергия на FLN и още 93 дружества от зоната на летището. Следователно свободният достъп до подобна мрежа трябвало да бъде осигурен в съответствие с член 20, параграф 1 от директивата.

54. Както било видно от съображения 6 и 7 от директивата, принципът за достъп на трети лица е съществен за завършването на вътрешния пазар на електроенергия. Затова ограничения на този принцип можело да се допуснат само при ясно

определени обстоятелства. Така директивата предвиждала само едно общо изключение от задълженията за предоставяне на достъп на трети лица. Това изключение се съдържало в член 20, параграф 2 и е свързано с липсата на необходимия капацитет на оператора на мрежата. Тази разпоредба на директивата обаче не можела да обоснове общо законоустановено изключение, тъй като мрежите на предприятие по смисъла на § 110 алинея 1, точка 1 от ЕпWG не са нито задължително, нито постоянно в положение на подобна липса на капацитет.

55. Незначителната големина на някои мрежи и ограниченото им икономическо значение не обосновавали принципното им изключване от принципа за свободен достъп. Както било видно от член 15, параграф 2 от директивата, големината на мрежата имала значение единствено във връзка с отделянето на операторите на разпределителни мрежи.

56. Член 13 от директивата не давал основание за освобождаване на някои мрежи от задълженията за предоставяне на достъп на трети лица.

57. За основание на § 110, алинея 1, точка 1 от ЕпWG не можело да послужи и изключението за „микроизолирани мрежи“ съгласно член 26, параграф 1 от директивата, тъй като освен всичко друго до Комисията не било отправено искане за тази цел.

V — Допустимост

58. FLH оспорва допустимостта на преюдициалния въпрос главно поради съображението, че той се отнася до хипотеза, която не съвпада с формулираната от въпросния национален закон, и следователно е хипотетичен.

59. Съгласно постоянната съдебна практика само националният съд може да прецени — предвид особеностите на делото — както необходимостта от преюдициално заключение, за да може да постанови решението си, така и релевантността на въпросите, които поставя на Съда. Съдът може да откаже да отговори на отправеното от национална юрисдикция запитване само когато е съвсем очевидно, че исканото тълкуване на общностното право няма никаква връзка с действителността или с предмета на спора по главното производство или когато проблемът е от общо или хипотетично естество⁷.

60. В настоящото производство обаче случаят не е такъв. От акта за препращане е видно, че препращащата юрисдикция

⁷ — Вж. по-специално Решение от 15 декември 1995 г. по дело *Bosman* (C-415/93, Recueil, стр. I-4921, точки 59—61), Решение от 27 ноември 1997 г. по дело *Somalfruit и Samar* (C-369/95, Recueil, стр. I-6619, точки 40 и 41) и Решение от 13 юли 2000 г. по дело *Idéal tourisme* (C-36/99, Recueil, стр. I-6049, точка 20).

има съмнения дали така както е формулиран, § 110, алинея 1, точка 1 от EnWG е съвместим с член 20, параграф 1 от директивата.

район на предприятие и са предназначени основно за транспортиране на енергия в рамките на предприятието или към свързани предприятия.

61. Вярно е, че поставеният на Съда преюдициален въпрос не само се отнася до действащата формулировка на § 110, алинея 1, точка 1 от EnWG, но и добавя израза „дори ако свободният достъп до мрежата не може да доведе до прекомерни усложнения“. С това допълнение препращащата юрисдикция само откроява мнението си, че въпросът за съвместимостта на транспониращото национално законодателство с директивата възниква главно от факта, че дерогацията от задълженията за предоставяне на достъп на трети лица е предоставена без оглед на действителната тежест, която съобразяването с подобни задължения всъщност може да създаде за оператора на мрежата, докато според препращащата юрисдикция директивата предвижда изискване тази тежест да се взема предвид. Това обаче не прави въпроса хипотетичен.

62. Следователно преюдициалното запитване е допустимо и поставеният на Съда въпрос по същество е дали член 20, параграф 1 от директивата допуска национално законодателство като § 110, алинея 1, точка 1 от EnWG, което по правило изключва прилагането на разпоредбите за достъпа на трети лица спрямо така наречените „мрежи на предприятие“, които са разположени в пространствено обособен

VI — По същество

63. Директива 2003/54 бележи втория етап от либерализирането на пазара на електроенергия в Европейската общност. Нейната цел е завършването на вътрешния пазар на електроенергия, чието изграждане започва с Директива 96/92/ЕО⁸ („Първа директива за електроенергията“)⁹.

64. Един от ключовите елементи на либерализирането на вътрешния пазар на електроенергия е достъпът на трети лица до мрежата. В директивата принципът за достъп на трети лица е отразен в член 20, параграф 1, който изисква от държавите-членки да осигурят прилагането на система за достъп на трети лица до

8 — Директива 96/92/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 декември 1996 година относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия (ОВ L 27, 1997 г., стр. 20).

9 — На 19 септември 2007 г. Комисията представя трети законодателен пакет (вж. прессъобщение на Комисията IP/07/1361 и обяснителен меморандум към третия енергиен пакет на интернет адрес: http://ec.europa.eu/energy/electricity/package_2007/doc/2007_09_19_explanatory_memorandum_en.pdf). Изглежда, че предложените изменения не се отнасят до разглежданата в настоящото производство разпоредба.

преносните и разпределителните мрежи. От член 20, параграф 1 от директивата следва, че само така наречените „преносни мрежи“ или „разпределителни мрежи“ по смисъла на директивата са обект на задълженията за предоставяне на достъп на трети лица съгласно директивата.

65. Безспорно е, че мрежа като управляваната от FLN не е преносна¹⁰ мрежа. За да се установи дали последното все пак е длъжно да предостави достъп на трети лица съгласно член 20, параграф 1 от директивата, остава да се определи дали въпросната мрежа може да се приеме за разпределителна мрежа.

66. В тази връзка може да се отбележи накратко, че е спорно дали мрежа като управляваната от FLN може например да се разглежда и като „доставчик“ и/или като „доставчик на едро“ на електроенергия по смисъла на директивата. Тези възможни допълнителни квалификации обаче са ирелевантни в настоящия случай, тъй като от директивата не може да се заключи, че поради тях е невъзможно FLN да бъде в същото време и оператор на разпределителна мрежа и в това си качество да е принципно задължено да предоставя достъп до разпределителната мрежа, която управлява.

67. Следователно релеванният въпрос в настоящия случай е дали мрежа като управляваната от FLN и която може да бъде освободена на основание на спорното германско законодателство, всъщност е „разпределителна мрежа“ по смисъла на директивата.

68. В директивата не се съдържа определение на термина „разпределителна мрежа“, но „разпределение“ се определя като „транспортването на електроенергия по разпределителни мрежи на високо, средно и ниско напрежение, с цел доставката ѝ до потребители, но без да се включва пласмент [другаде в текста: „доставката“]¹¹.

69. При тези обстоятелства за да се определи обхватът на понятието „разпределителна мрежа“ по смисъла на директивата, е необходимо да се разгледа не само текстът на съответната разпоредба на директивата, но и нейният контекст, както и целите на правната уредба, от която тя е част¹².

70. Целта на директивата е да се завърши вътрешният пазар на електроенергия чрез

11 — Вж. член 2, точка 5 от директивата.

10 — Съгласно член 2, точка 3 от директивата „пренос“ означава транспортването на електроенергия по свързана мрежа на свръхвисоко и високо напрежение с цел нейната доставка до крайни потребители или разпределители, но без да се включва доставката.

12 — В този смисъл вж. по-специално Решение от 17 ноември 1983 г. по дело Merck (292/82, Recueil, стр. 3781, точка 12), Решение от 21 февруари 1984 г. по дело St. Nikolaus Brennerei und Likörfabrik (337/82, Recueil, стр. 1051, точка 10) и Решение от 14 октомври 1999 г. по дело Adidas (C-223/98, Recueil, стр. I-7081, точка 23).

либерализиране и хармонизиране на условията на пазара, така че националните пазари да могат пълно да се интегрират в същински напълно работещ вътрешен пазар на електроенергия¹³.

71. Целта за постигане на равнопоставеност между държавите-членки по отношение на отварянето на пазара¹⁴ изисква еднообразно тълкуване на материалното приложно поле на директивата. Това изисква ограниченията на общия принцип за достъп на трети лица да се тълкуват стриктно и да се свеждат до предвидените в директивата случаи. То изключва и възможността с разпоредба като член 13 от директивата, която гласи, че държавите-членки определят или изискват от предприятията, които притежават или отговарят за разпределителни мрежи, да определят един или повече оператори на разпределителни мрежи, да се предостави на държавите-членки пълна свобода за определяне на понятието „разпределителна мрежа“.

72. Освен това от директивата е видно, че един от съществените елементи на либерализирането на електроенергийните пазари е осигуряването на правото на потребителите на електроенергия

свободно да избират своите доставчици, а на всички доставчици правото свободно да доставят на своите клиенти¹⁵. Тези две права неизбежно са свързани, тъй като ако потребителите имат правото свободно да избират своя доставчик, трябва и доставчиците да имат право на достъп до различните преносни и разпределителни мрежи, които транспортират електроенергията до потребителите, срещу адекватно и недискриминационно възнаграждение.

73. Значението на принципа за достъп на трети лица е видно и от историята на законодателния процес при приемането на директивата. Разпоредбата, която изисква от държавите-членки да осигурят достъпа на трети лица, е съществен елемент от предложението на Комисията за изменение на Първа директива за електроенергията¹⁶ и е приета без съществени промени в член 20 от директивата.

74. Освен това в своята практика във връзка с Първа директива за електроенергията Съдът вече е подчертал значението на недискриминационния достъп на трети лица до мрежата¹⁷.

75. Обхватът на понятието „разпределителна мрежа“, който е от съществено значение за действителния обхват

13 — Вж. обяснителния меморандум, представен от Комисията с Предложение за директива на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Директива 96/92/ЕО и Директива 98/30/ЕО относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и природен газ (СОМ/2001/0125 окончателен).

14 — Вж. обяснителния меморандум, посочен в бележка под линия 13.

15 — Вж. съображение 4 от директивата. Пълното въвеждане на този свободен избор трябва да се осигури за небитовите потребители до 1 януари 2003 г., а за всички категории потребители — най-късно до 1 януари 2005 г.

16 — СОМ/2001/125 окончателен (ОВ С 240Е, 2001 г., стр. 60).

17 — Вж. Решение от 7 юни 2005 г. по дело VEMW (C-17/03, Recueil, стр. I-4983, точки 42—46).

на достъпа на трети лица по смисъла на член 20, параграф 1 от директивата, трябва да се тълкува в светлината на тези съображения. Ще анализирам на първо място въпроса доколко някои критерии като големината или предназначението на мрежата са съществени за квалификацията ѝ като „разпределителна мрежа“.

76. На първо място трябва да се отбележи, че в директивата не се изисква специален праг на големината, за да може дадена електроенергийна мрежа да се разглежда като „разпределителна мрежа“. В рамките на директивата обаче големината на мрежата е релевантна за прилагането на някои съществени задължения, главно за отделянето на операторите на разпределителни мрежи¹⁸.

77. Във връзка със задължението за предоставяне на достъп на трети лица това би изглеждало релевантно единствено в изключителни обстоятелства¹⁹, най-вече във връзка с определението за микро- и малки изолирани мрежи, за които държавите-членки могат да предвидят

освобождаване в частност от задълженията за предоставяне на достъп на трети лица. Възможността за освобождаване на изолираните мрежи обаче се обосновава на първо място не с незначителната им големина, а с факта, че подобни мрежи или не са свързани с по-голяма мрежа, или получават много малко електроенергия от по-голяма мрежа, което им създава доста специфични технически затруднения, особено с оглед на сигурността на доставката на електроенергия до крайните потребители²⁰. Следователно прагът по отношение на микроизолираните мрежи е установен със специална цел и не може да се разглежда като общ показател за големината на мрежите, за които общностният законодател е възнамерявал да предвиди прилагането или не на тази правна уредба.

78. По мое мнение това указва, че по принцип волята на законодателя е била директивата да се прилага към множество видове мрежи независимо от големината им. Това не изключва възможността прилагането на някои съществени установени в директивата задължения като отделянето да се приспособи в зависимост от големината на въпросната мрежа.

79. Освен това макар че не е задължително изключването на една „малка“ мрежа от приложното поле на директивата да даде

18 — Член 15, параграф 2, последно изречение от директивата, който се отнася до „отделяне на операторите на разпределителни мрежи“, гласи: „Държавите-членки могат да решат да не прилагат параграфи 1 и 2 към обединени електроенергийни предприятия, обслужващи по-малко от 100 000 присъединени клиенти или обслужващи малки изолирани мрежи“. Вж. също съображение 11 от директивата, което гласи, че „[3]а да се избегне налагането на несъразмерна финансова и административна тежест върху малки разпределителни дружества, държавите-членки следва да имат възможност, където е необходимо, да освобождават такива дружества от законните изисквания за отделяне на разпределението“.

19 — Вж. член 26, който при определени обстоятелства разрешава изключването на микро- и малките изолирани мрежи от задълженията за предоставяне на достъп на трети лица.

20 — „Мрежите на предприятие“ по смисъла на EnWG по принцип са затворени, но това не ги прави изолирани, тъй като те могат да получават електроенергия от по-голяма мрежа, към която са свързани.

значително отражение върху конкуренцията, а следователно и върху либерализирането на електроенергийния сектор, това няма отношение към въпроса как изключването на цяла категория малки мрежи може да засегне конкуренцията.

квалифицирането ѝ като „разпределителна мрежа“. Този въпрос произтича от употребата на израза „с цел доставката ѝ до потребители“ в определението на понятието „разпределение“ в член 2, точка 5 от директивата.

80. При всички положения независимо от очевидните трудности при определянето на предпоставките за разглеждане на дадена мрежа като „малка“, не е доказано, че само относително „малките“ мрежи ще бъдат освободени съгласно § 110, алинея 1, точка 1 от EnWG. Докато отговарят на условията на тази разпоредба, мрежите се освобождават без значение какво количество електроенергия доставят. Това например означава, че далеч по-големи летища от Лайпциг/Хале може да бъдат освободени от задълженията за предоставяне на достъп на трети лица на основание § 110, алинея 1, точка 1 от EnWG.

81. Ето защо считам, че незначителната големина на мрежата не е съществен критерий, въз основа на който мрежа като управляваната от FLH да не се квалифицира като „разпределителна мрежа“ и принципно да бъде изключена от прилагането на принципа за достъп на трети лица.

82. Второ, трябва да се определи до каква степен целта, с която се управлява мрежата, е съществена за

83. Освобождаването на някои мрежи от задълженията за предоставяне на достъп на трети лица единствено въз основа на целта, с която се управляват, поражда опасността една и съща мрежа да има или да няма право на освобождаване в зависимост от това дали управлението ѝ е част от друга дейност или е самостоятелна дейност. Ако например FLH беше поверило управлението на своята електроенергийна мрежа на друго дружество, чиято единствена дейност е управлението на мрежата с цел доставката на електроенергия на летището и на други крайни потребители, разположени в зоната на летището, разпределението на електроенергия със сигурност щеше да е извършено „с цел доставката ѝ до потребители“, както се указва в член 2, точка 5 от директивата. Така изключването на така наречените „мрежи на предприятие“ от задълженията за предоставяне на достъп на трети лица може да доведе до различно третиране на една и съща мрежа единствено въз основа на предмета на дейност на оператора на мрежата.

84. Освен това ако се възприеме този подход, това би означавало, че един и същ потребител, например магазин или ресторант, ще има или няма да има право свободно да избира между доставчиците на електроенергия в зависимост

от предмета на дейност на оператора на електроенергийната мрежа, към която е свързан, за да получава електроенергия. В този смисъл изключването на някои мрежи от задълженията за достъп на трети лица въз основа на целта, с която те се управляват, би довело до различно третиране на крайните потребители.

85. Тези съображения показват, че ако квалифицирането на дадена мрежа като „разпределителна мрежа“ се постави в зависимост от условието главната ѝ цел да е доставката на електроенергия на потребителите като цяло, това ще доведе до съществена дискриминация както между операторите на мрежи, така и между потребителите. Подобен резултат едва ли може да се съвмести със следваната от директивата цел за осигуряване на недискриминационен достъп на трети лица и на правото на крайния потребител свободно да избира своя доставчик на енергия.

86. Освен това не считам, че някои малки или затворени мрежи трябва принципно да не се квалифицират като „разпределителни мрежи“ по структурни съображения. Твърди се наистина, че задълженията, наложени от директивата на операторите на разпределителни мрежи, и особено задълженията за предоставяне на достъп на трети лица, сами по себе си представляват прекомерна тежест за някои оператори, по-специално за малки оператори, за нови участници на пазара и/или за оператори, чиято основна дейност не е доставката на електроенергия на потребителите. Поради тази причина не

можело да се приеме, че предвидените в директивата задължения за операторите на разпределителни мрежи трябвало да се прилагат и към подобни оператори.

87. Този подход не трябва да се възприема. Държавите-членки разполагат с широка свобода на преценка относно практическото прилагане на предвидените в директивата задължения за предоставяне на достъп на трети лица. Те имат възможност да предвидят облекчен административен режим за малките или новоизградени мрежи или за мрежите, чиято главна цел не е доставката на енергия на потребителите. Така действителната тежест, която изпълнението на подобни задължения представлява за отделния оператор, е донякъде резултат от законодателния избор на всяка държава-членка²¹. Следователно подобно съображение само по себе си не позволява цялостното изключване на подобни мрежи от предвидените в директивата задължения на операторите на разпределителни мрежи и особено от задълженията за предоставяне на достъп на трети лица.

88. Следователно нито едно от посочените дотук съображения само по себе си не обосновава изключването на мрежа като

21 — Германският законодател например избира контрола ex-ante върху тарифите за достъп до мрежата, „твърде радикален и тежък регулаторен способ, който не се изисква от общностното право, вместо да се ограничи до контрол върху методите за изчисляване на тези тарифи“. Вж. Thomas von Danwitz, „Regulation and Liberalisation of the European Electricity Market — A German View“, *Energy Law Journal*, 2006 г., кн. 27:423, стр. 448.

управляваната от летище Лайпциг/Хале от обхвата на понятието „разпределителна мрежа“ по смисъла на директивата.

89. Напротив, някои обстоятелства показват, че мрежа като управляваната от FLN всъщност трябва да се разглежда като разпределителна мрежа по смисъла на директивата.

90. Макар че въпросната мрежа явно се използва основно за собственото снабдяване на FLN²², не трябва да се забравя, че приблизително 15 % от общото количество на консумираната от него електроенергия се разпределя на трети лица, което съгласно акта за препращане съответства на консумацията на приблизително 1 000 тричленни домакинства, и тази цифра постоянно нараства²³. При това положение макар вероятно да не е основна цел, снабдяването на трети лица далеч не е нерелевантно.

91. Освен това не виждам защо 93 предприятия, намиращи се в зоната на

летище Лайпциг/Хале, не трябва да се разглеждат като „същински“ трети лица. Те наистина са установени в зоната на летището, но преследват собствените си търговски цели. Както бе потвърдено в съдебното заседание, основното договорно правоотношение между тях и FLN е по договор за наем. Следователно положението на въпросните 93 предприятия не се различава съществено от това на предприятията, които неамат обекти в центъра на някой град или в търговски център. Следователно тези предприятия трябва принципно да имат възможността свободно да избират своя доставчик на електроенергия. За тази цел мрежата, която доставя електроенергия до точката на свързване на тези потребителски частни инсталации, трябва принципно да е достъпна за трети лица.

92. Поради тези съображения считам, че мрежа като управляваната от FLN трябва да се разглежда като „разпределителна мрежа“ по смисъла на директивата.

93. Това обаче не означава, че тази мрежа не може в съответствие с директивата да бъде освободена от задълженията за предоставяне на достъп на трети лица. Всъщност директивата предвижда множество разпоредби, които освобождават мрежите от някои задължения, за да се постигне баланс между необходимостта от предоставяне на достъп до мрежата на трети лица и защитата на императивни обществени интереси като сигурността на

22 — Както вече бе посочено в точка 15 на настоящото заключение, за 2004 г. количеството на консумираната посредством тази мрежа електроенергия достига приблизително 22 200 MWh, от които около 3 800 MWh, или 14,6 %, са доставени на други предприятия в зоната на летището.

23 — Съгласно акта за препращане по прогнозни данни за 2007 г. количеството на електроенергията, доставяна на други предприятия, разположени в зоната на летището, се очаква да достигне приблизително 8 000 MWh, което съответства на потреблението на 2 000 тричленни домакинства и което означава, че само за три години ще се удвои количеството електроенергия, доставяно чрез въпросната мрежа на трети лица.

снабдяването и предоставянето на услуги от общ икономически интерес.

трудно да се приеме, че освобождаването поради липса на капацитет може да бъде неограничено във времето.

94. Съгласно член 3, параграф 8 от директивата държавите-членки могат да решат да не прилагат разпоредбите на член 20, „доколкото тяхното прилагане би възпрепятствало изпълнението, по закон и в действителност, на задълженията, наложени на електроенергийните предприятия в контекста на общия икономически интерес и дотолкова, доколкото развитието на търговията не би се засегнало до такава степен, до каквата би било противно на интересите на Общността“. Макар да не е изключено, че някои „мрежи на предприятие“, които могат да бъдат освободени съгласно § 110, алинея 1, точка 1 от EnWG, отговарят на тези условия, няма основание да се заключи, че случаят задължително е такъв, без допълнителна преценка на обстоятелствата, в които функционира дадена мрежа.

96. Както бе посочено по-горе, член 26 от директивата предвижда изключение за микро- и малките изолирани мрежи в частност от задълженията за предоставяне на достъп на трети лица. Не са налице обаче доказателства, че или управляваната от FLN мрежа, или всички „мрежи на предприятие“, които могат да бъдат освободени съгласно § 110, алинея 1, точка 1 от EnWG, са изолирани по смисъла на директивата. Освен това прилагането на това изключение изисква от държавите-членки да подадат молба до Комисията, което Германия не е направила. Тези две съображения изключват възможността освобождаването на „мрежите на предприятие“ съгласно § 110, алинея 1, точка 1 от EnWG да се основава по правило на член 26 от директивата.

95. Разпределителна мрежа може да бъде освободена от задълженията за предоставяне на достъп на трети лица в съответствие с член 20, параграф 2 от директивата и „когато липсва необходимият капацитет“. И тук не може да се изключи възможността някои „мрежи на предприятие“ да бъдат освободени на основание на тази разпоредба, но случаят със сигурност не е такъв, ако не са налице конкретни доказателства за липсата на капацитет за разрешаване на достъп. Освен това е

97. От изложеното дотук следва, че неприлагането на разпоредбите относно задълженията за предоставяне на достъп на трети лица спрямо „мрежите на предприятие“ по смисъла на EnWG не може да се обоснове с текста, контекста и целта на директивата.

VII — Заключение

98. В светлината на изложеното дотук считам, че на преюдициалния въпрос трябва да се отговори, че:

Член 20, параграф 1 от Директива 2003/54/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2003 година относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и отменяща Директива 96/92/ЕО трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национално законодателство, което като общо правило изключва прилагането на разпоредбите относно достъпа на трети лица спрямо разпределителните мрежи, които са разположени в пространствено обособен район на предприятие и са предназначени основно за транспортиране на енергия в рамките на предприятието или към свързани предприятия.